Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6820

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Kipro ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6820)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([3]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([4]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Kipras į nacionalinį

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė nuomonę dėl Kipro 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. gegužės 17 d. Kipras pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 28 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. gruodžio 8 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Kipras patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. balandžio 30 d. Kipras pateikė savo 2024 m. nacionalinę reformų programą ir pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 4 straipsnio 1 dalį – savo 2024 m. stabilumo programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Kipro du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Kipro. Joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Kipras įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Kipro apžvalgą. 2024 m. kovo mėn. paskelbtos pagrindinės Komisijos tarnybų to reglamento tikslais atlikto Kipro makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados. 2024 m. birželio 19 d. Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Kipras susiduria su pažeidžiamumu dėl privačiojo sektoriaus, valdžios sektoriaus ir išorės skolos. Tas pažeidžiamumas apskritai sumažėjo, bet išlieka aktualus, o didelis einamosios sąskaitos deficitas dar labiau padidėjo. Tiek namų ūkių, tiek ne finansų bendrovių skolos santykis su BVP toliau mažėjo, tačiau tebėra didelis. Tačiau įmonių ir išorės skolą didina specialiosios paskirties įmonių skolos ir tai kelia tam tikrą riziką šalies ekonomikai. Pastaraisiais metais, įskaitant 2023 m., didelė bankų turimų neveiksnių paskolų dalis gerokai sumažėjo, o kreditus įsigyjančių bendrovių vykdomas neveiksnių paskolų pertvarkymas turėtų padėti toliau mažinti privačiojo sektoriaus skolą. Nepaisant to, tikėtina, kad griežtesnės finansinės sąlygos didins spaudimą labai įsiskolinusiems namų ūkiams ir įmonėms. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sparčiai mažėja ir prognozuojama, kad 2024 m. ir 2025 m. Kipras išlaikys biudžeto perteklių, o tai skatins tolesnį skolos santykio mažėjimą. Didelis einamosios sąskaitos deficitas 2023 m. dar labiau padidėjo – iš esmės dėl nuolatinės didelės vidaus paklausos ir pelno repatrijavimo. Numatoma, kad 2024 m. ir 2025 m. jis išliks didelis. Labai neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija 2023 m. nepagerėjo ir, jeigu einamosios sąskaitos būklė smarkiai nepagerės, ta pozicija dar labiau pablogės. Nustatytam pažeidžiamumui pašalinti įdėta daug politikos pastangų. Tikimasi, kad visapusiškas ir

([9]) Dok. ST 10686/21 INIT ir ST 10686/21 ADD 1.

([10]) 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 28 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 15571/23 INIT ir ST 15571/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

savalaikis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas ir tolesnės priemonės padės padidinti eksportą ir sumažinti pernelyg didelę priklausomybę nuo naftos importo;

(11) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Kipro valdžios sektoriaus perteklius padidėjo nuo 2,7 % BVP 2022 m. iki 3,1 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 85,6 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 77,3 % 2023 m. pabaigoje;

(12) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([12]) Kiprui imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([13]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Tuo pat metu Taryba rekomendavo, kad Kipras einamąsias išlaidas pritaikytų prie kintančios situacijos. Ji taip pat rekomendavo, kad Kipras padidintų viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo skatinamoji (jos kryptis ([14]) – 1 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo iš esmės neutralus ir sudarė 0,2 % BVP. Čia įtrauktos 0,1 % BVP mažesnės išlaidos, susijusios su tikslinėmis neatidėliotinomis paramos priemonėmis namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, taip pat 0,2 % BVP didesnės išlaidos, susijusios su laikinosios apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,3 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 3,2 % BVP, t. y. 1,3 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Kipras finansavo papildomas investicijas pasinaudodamas Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Jis finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pvz., šilumos izoliacijos ir fotovoltinės saulės energijos sistemų įrengimą viešuosiuose pastatuose; keleto miesto ir kaimo gaisrinių stočių energetinį atnaujinimą; atitinkamų Kipro valdžios institucijų pajėgumų dorotis su gaisro pavojais ir gerinti apsaugą nuo rizikos, su kuria susiduria piliečiai, infrastruktūra ir miškai, didinimą; kelių ministerijų ir centrinės valdžios tarnybų pagrindinių darbo procesų skaitmenizaciją ir e. paraiškų teikimo aplinkos išplėtimą planavimo ir statybos leidimų išdavimo tikslais. Tos viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(13) 2024 m. stabilumo programoje teigiama, kad pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 2,9 % 2024 m. ir 3,1 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 2,5 % 2024 m. ir 2,0 % 2025 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 2,9 % BVP 2024 m. ir 2,8 % BVP 2025 m., o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos sumažės iki 70,6 %, o iki 2025 m. pabaigos – iki 65,5 %. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 2,6 % BVP 2026 m. ir 2,1 % BVP 2027 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu Sutartyje nustatyta 3 % BVP deficito pamatinė vertė. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu sumažės iki 59,2 % BVP 2026 m. ir 54,2 % BVP 2027 m.;

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 2,8 % 2024 m. ir 2,9 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą SVKI bus 2,4 % 2024 m. ir 2,1 % 2025 m.;

(15) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 2,9 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos sumažės iki 70,6 %. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus neutrali ir jos kryptis sudarys 0,0 % BVP;

([12]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 104).

([13]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Kipro vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 8,5 %.

([14]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

(16) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, 2024 m. Priemonės dotacijomis, tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,7 % BVP, palyginti su 0,3 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Kipro valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, 2024 m. Priemonės paskolomis, tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,2 % BVP, palyginti su 0,0 % BVP 2023 m.;

(17) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([15]) Kiprui 2024 m. išlaikyti patikimą fiskalinę būklę. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę numatoma, kad Kipro struktūrinis balansas 2024 m. bus 2,1 % BVP, palyginti su 1,8 % 2023 m., taigi viršys šalies vidutinės trukmės biudžeto tikslą, kuris yra 0 % BVP struktūrinis balansas. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(18) be to, Taryba rekomendavo, kad Kipras imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Be to, Taryba rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Kipras turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([16]) 2023 m. sudarys 0,4 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys 0,3 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Visų pirma, 2024 m. kovo mėn. baigė galioti mažesni naftos produktų akcizai ir daroma prielaida, kad toliau galios subsidijos sąskaitoms už elektros energiją, tačiau tikimasi, kad 2024 m. jos bus laipsniškai panaikintos. Nenumatoma, kad neatidėliotinos energijos paramos priemonės 2023 ir 2024 m. būtų kuo greičiau laipsniškai panaikintos. Esama rizikos, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad biudžeto išlaidos neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms, kuriomis siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, sudarys 0,0 % BVP 2024 m. (0,0 % 2023 m.);

(19) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Kipras išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdamas skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos iš esmės išliks nepakitusios – 3,1 % BVP 2024 m., palyginti su 3,2 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją; Be to, iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. turėtų išlikti nepakitusios – 1,3 % BVP. Tai lemia didesnės išlaidos, finansuojamos Priemonės dotacijomis, nes pasibaigus 2014–2020 m. Sąjungos struktūrinių fondų programavimo laikotarpiui, kuriam lėšos buvo prieinamos iki 2023 m., sumažėjo kitų Sąjungos dotacijų;

(20) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 2,9 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 65,4 %. Apdairi fiskalinė politika taip pat turėtų padėti stiprinti išorės poziciją;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Kipro ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Kipras tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdamas atitinkamus uždavinius, kartu užtikrindamas tvirtus administracinius gebėjimus;

([15]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Kipro 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Kipro stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 116).

([16]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

(22) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([17]) 18 straipsnį, Kipras iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdamas į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Kipras padarė pažangą įgyvendindamas sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp miesto ir ne miesto vietovių išlieka socialinių ir ekonominių skirtumų. Labai svarbu sanglaudos politikos programą įgyvendinti sparčiau. Be to, rengiantis Kipro vietos valdžios teisėkūros reformai, numatytai vykdyti 2024 m. liepos 1 d., svarbu užtikrinti vietos valdžios institucijų administracinius gebėjimus. Tebėra aktualūs sanglaudos politikos programoje „Thalia“ sutarti prioritetai. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo didinimas, energijos kaupimo sprendimai, energijos vartojimo efektyvumo didinimas ir miesto transportas yra itin svarbūs veiksniai žaliajai pertvarkai įvykdyti. Kad būtų laikomasi Tarybos direktyvos 91/271/EEB ([18]), reikia gerinti vandentvarką, ypač nuotekų valymą. Ir toliau labai svarbu daryti pažangą kuriant žiedinę ekonomiką atliekų tvarkymo srityje ir tam reikia tobulinti atliekų perdirbimą ir mažinti jų kiekį. Reikėtų toliau investuoti į aktyvumo darbo rinkoje skatinimą ir pažeidžiamų grupių socialinę integraciją. Vis dar svarbu įgyvendinti individualiąsias mokymosi sąskaitas ir Europos vaiko garantijų sistemą. Be to, investicijos į kokybiškas ir įperkamas ilgalaikės priežiūros paslaugas ir socialinį būstą tebėra vienas iš prioritetų. Taip pat reikėtų toliau stengtis spręsti energijos nepritekliaus problemą ir plėtoti socialinę ekonomiką. Atliekant sanglaudos politikos programos „Thalia“ laikotarpio vidurio peržiūrą, daugiau dėmesio vertėtų skirti vis didėjantiems itin svarbiems poreikiams su klimato kaita susijusios rizikos prevencijos ir pasirengimo ją valdyti srityje. Kipras taip pat galėtų naudotis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([19]) sukurta Europos strateginių technologijų platforma, kad paremtų savo energetikos pertvarką naudodamas švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, įskaitant nulinio balanso technologijas;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Kiprui kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su valstybės valdomų įmonių valdymu, švietimo rezultatais ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimu, elektros energijos tinklo plėtra bei modernizavimu ir prisitaikymu prie klimato kaitos;

(24) gerai veikianti ir konkurencinga verslo aplinka yra labai svarbi ekonomikos veiksmingumui ir augimui. Tuo atžvilgiu valstybės valdomų įmonių valdymas Kipre nevisiškai atitinka tarptautinius standartus. Pastaraisiais metais imtasi tam tikrų politikos priemonių, kuriomis siekiama pagerinti viešųjų subjektų finansinę priežiūrą, tačiau dėl to, kad nėra atlikta išsami inventorizacija ir nėra pareigos reguliariai teikti ataskaitas, ribojama veiksminga valstybės valdomų įmonių veiklos rezultatų stebėsena ir planavimas. Be to, svarbūs įmonių valdymo praktikos aspektai, tokie kaip nuopelnais grindžiamas valdybos narių skyrimas, nuosavybės politika, veiklos rezultatais grindžiamas valdymas, finansinių rezultatų skaidrumas ir atskaitomybė už juos, tebėra nepakankamai išplėtoti. Atsižvelgiant į tai, susirūpinimą kelia paslaugų kokybė ir kainos sektoriuose, kuriuose dominuoja valstybės valdomos įmonės, pavyzdžiui, elektros energijos sektoriuje;

(25) pagal 2022 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programą (PISA) įvertinti Kipro rezultatai yra labai prasti ir rodo, kad esminė problema yra nepakankamas pagrindinių įgūdžių (t. y. raštingumo, skaičiavimo ir gamtos mokslų) lygis. Nepaisant tinkamo formalios pedagogų kvalifikacijos lygio, tęstinis mokytojų rengimas, įskaitant kompetencija grindžiamus mokymo ir mokymosi metodus, yra nepakankami. 2021 m. dauguma kandidatų į mokytojus neišlaikė egzamino, reikalingo norint būti paskirtam mokytoju. Švietimo sistema nepakankamai įvertino ir pritaikė švietimo išteklius moksleivių poreikiams, o tai padaryti reikia norint ugdyti bendrąsias kompetencijas. Darbo rinkoje vis dažniau pastebima įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis, o dalyvavimas profesinio rengimo ir mokymo programose išlieka gerokai mažesnis už Sąjungos vidurkį. Žemas dalyvavimo profesinio rengimo ir mokymo programose lygis susijęs tiek su ribotais pajėgumais, tiek su nedideliu patrauklumu, nes dauguma profesinio rengimo ir mokymo įstaigų yra miesto vietovėse (todėl kaimo vietovėse gyvenantiems moksleiviams sunku dalyvauti programose), o dauguma moksleivių mieliau renkasi tretinio mokslo studijas. Suaugusiųjų mokymosi srities

([17]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo (OL L 135, 1991 5 30, p. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

([19]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

galimybės ištaisyti šią padėtį yra ribotos, nes 25–64 m. amžiaus suaugusiųjų, dalyvavusių mokymosi veikloje per pastaruosius 12 mėnesių, dalis 2022 m. buvo 28,3 % (palyginti su 39,5 % Sąjungoje). Tai gerokai mažiau nei 2016 m., kai ši dalis buvo 44,8 %, o tai riboja Kipro galimybes pagerinti savo ekonomikos konkurencingumą;

(26) nepaisant to, kad nemažai nuveikta siekiant paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, vis dar yra didelių iššūkių. 2022 m. atsinaujinančiųjų išteklių energija sudarė tik 17 % Kipro elektros energijos iš įvairių išteklių derinio. Tai vis dar gerokai mažiau nei Kipro nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekte nurodytas tikslas iki 2030 m. iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminti 31,5 % elektros energijos. Dėl Kipro priklausomybės nuo naftos produktų (juos visus Kipras importuoja ir jais patenkinama daugiau kaip 80 % Kipro energijos poreikių) šalis išlieka pažeidžiama dėl pasaulinių energijos kainų svyravimų. Vis dar susiduriama su dideliais iššūkiais modernizuojant ir plečiant esamą elektros energijos tinklą, kad būtų galima naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Kipras susiduria su didelėmis kliūtimis dėl savo trumpalaikių elektros energijos tinklo pajėgumų; tai trukdo prisitaikyti prie didėjančio atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo, todėl pasikartoja atvejų, kai trūksta elektros energijos. Tas reiškinys akivaizdus analizuojant oficialius Kipro energetikos reguliavimo institucijos duomenis. Iki 2023 m. lapkričio mėn. pabaigos Kipro sistemoje iš viso veikė 782,57 MW galios atsinaujinančiųjų energijos išteklių jėgainių (iš jų 157,50 MW – vėjo energijos jėgainės, 625,93 MW – fotovoltinės jėgainės ir 9,15 MW – biomasės jėgainės). Tuo pat metu Energetikos reguliavimo institucija patvirtino statybos leidimus atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams, pagal kuriuos numatyta pasiekti iš viso 2 383 MW galią. Visa apimanti energijos kaupimo strategija galėtų padidinti lankstumą bei tiekimo stabilumą ir sumažinti įprastinių elektrinių pajėgumų didinimo ir mažinimo išlaidas;

(27) dėdamas pastangas užtikrinti atsparumą klimato kaitai, Kipras susiduria su keliais sunkumais, pavyzdžiui, silpna institucine prisitaikymo prie klimato kaitos sistema ir tvarios vandentvarkos praktikos, kurią taikant būtų remiamas atsparus žemės ūkis, trūkumu. Šalies pažeidžiamumas dėl klimato kaitos yra didelis, o nacionalinė prisitaikymo prie klimato kaitos politika ir priemonės nėra pakankamai išplėtotos. Kipras kenčia dėl mažo kritulių kiekio ir aukštos temperatūros, o tai lemia didžiausią vandens stygių Sąjungoje. Nors Kipro žemės ūkio sektorius naudoja vis efektyviau vandenį naudojančias drėkinimo sistemas, jame suvartojamo vandens norma vis dar didžiausia, nes dėl nepakankamų paskirstymo ir kaupimo tinklų prarandama daug vandens išteklių. Be to, Kipro žemės ūkio sektorius jau dabar kenčia nuo klimato kaitos padarinių, be kita ko, dirvožemio degradacijos ir dykumėjimo, dėl kurių mažėja pasėlių derlius. Veiksminga vandentvarka ir vandens kaupimas, taip pat nedaug vandens reikalaujančių augalų auginimas tampa itin svarbūs. Žmogaus veiklos poveikis buveinėms ir ekosistemoms, ypač pakrančių zonose, dar labiau blogina padėtį. Dabartinis šalies požiūris į prisitaikymą prie klimato kaitos iš esmės lieka neįpareigojantis. Todėl reikia tobulinti institucinius susitarimus, kad būtų padidintas atsparumas klimato kaitai ir užtikrintas ilgalaikis konkurencingumas;

(28) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai dėl euro zonos įgyvendinti. Kiprui skirtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. rekomendacijoje dėl euro zonos;

(29) atsižvelgiant į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir išvadą dėl susidariusio disbalanso, rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos 1 rekomendacijoje. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su viešojo sektoriaus ir išorės skola. 4 rekomendacijoje nurodyta politika padeda įgyvendinti 1 rekomendaciją, nes mažinama energijos importo paklausa ir kartu padedama stiprinti išorės balansą. 1 rekomendacija padeda tiek naikinti disbalansą, tiek pagal 28 konstatuojamąją dalį įgyvendinti 2024 m. rekomendaciją dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Kiprui 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([20]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus skolą patikimai mažinti ir laikytis Sutartyje nustatytos 3 % BVP pamatinės vertės.

([20]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

2. Stiprinti administracinius gebėjimus valdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, spartinti investicijas ir išlaikyti reformų įgyvendinimo pagreitį. Spręsti atitinkamus uždavinius, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, imantis veiksmų siekiant geriau reaguoti į poreikius su klimato kaita susijusios rizikos prevencijos ir pasirengimo ją valdyti srityje, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Stiprinti ekonomikos konkurencingumą intensyvinant pastangas pagerinti valstybės valdomų įmonių valdymą pagal tarptautinius standartus ir toliau gerinant įgūdžių lygį bei švietimo rezultatus. Tobulinti tęstinį mokytojų rengimą ir spręsti darbo jėgos pasiūlos ir paklausos disbalanso problemą toliau didinant profesinio rengimo ir mokymo programų pajėgumus bei patrauklumą ir skatinant suaugusiųjų mokymąsi.

4. Modernizuoti ir išplėsti elektros tinklą bei didinti elektros energijos kaupimo pajėgumus, kad būtų prisitaikyta prie didėjančios atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies. Gerinti prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių įgyvendinimą, daugiausia dėmesio skiriant prisitaikymą prie klimato kaitos reglamentuojančios institucinės sistemos skatinimui ir tvarios vandentvarkos praktikos įgyvendinimui žemės ūkyje.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.